

Minulost a přítomnost

Všichni chápou, že to, čím právě jsou, nevzniklo v jednom okamžiku, ale že to má z velké, možná největší části svůj původ v minulosti, a to nejen v minulosti osobní, individuální, ale jednak v minulosti rodové (biologické, v genetických informacích), jednak společenské (výchova, školy, přebírané zkušenosti, vůbec kultura). A to, co platí takto pro jedince, platí také pro společnosti a pro celé kultury. Byl to zejména Hegel, kdo mocně upozornil na důležitost historie: „Čím historicky jsme, vlastnictví, které nám, dnešnímu světu, patří, nevzniklo bezprostředně a nevzrostlo jen z půdy *přítomnosti*, nýbrž toto vlastnictví je dědictvím a *výsledkem práce*, a to práce všech předcházejících pokolení lidského rodu.“ (1667, str. 23.) Aby minulost vůbec mohla mít tak značný vliv na přítomnost, je třeba, aby mnohé z toho, co kdysi bylo přítomností, ale pak pominulo, zůstalo v některých svých složkách (výsledcích atd.) nějak zachováno. A to se právě děje tzv. tradováním, předáváním části toho, co se právě děje, do nejbližších příštích okamžiků a dále, a znovu, a opět. Nám se to může jevit jako setrvačnost, protože jsme si pod vlivem matematického a fyzikálního myšlení uvykli mít za to, že „to, co se mění, se vlastně nemění“, tj. že veškerá změna se děje „na něčem“ jako na neměním se podkladu, substrátu (tak to viděl už Aristotelés). Ale setrvačnost je pouhý jev, pouhé zdání, ve skutečnosti jde vždy o nějaký výkon, o aktivní udržování něčeho v co nejpomalejší a nejméně zřetelné změně. Kdyby tohoto zpomalování (které se někdy limitně může blížit téměř až k neměnnosti) nebylo, vše by se měnilo obrovskou rychlostí a okamžitě po svém vzniku by zase pominulo (to jsou zejména rychlosti na kvantové úrovni).

(Písek, 140604-1.)